

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1990-1991

7 NOVEMBER 1990

VOORSTEL VAN DECREET

— van de heer E. Van Vaerenbergh c.s. —

**houdende instelling van een gemeentelijk milieuinvesteringsfonds
ter verdeling van de subsidies voor bepaalde werken, leveringen en diensten
die in het Vlaamse Gewest door of op initiatief van
de gemeenten worden uitgevoerd**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De aandacht voor het leefmilieu is alom tegenwoordig. Overall wordt gepleit voor het behoud, het herstel en de bevordering van het milieu. Deze opdracht is niet alleen wereldomvattend, maar ook specifiek en het is duidelijk dat ook de kleinste entiteit in onze democratie een bijdrage dient te leveren om het milieugegeven te valoriseren, in eer te herstellen en voor de toekomst te vrijwaren. Dit veronderstelt natuurlijk dat de inspanning niet alleen geschiedt op wereld-, Europees, federaal, gewestelijk en provinciaal vlak, maar vooral en in eerste orde op het vlak van de gemeente, de politieke entiteit die trouwens het dichtst bij de burger staat en het meest de noden en verzuchtingen van de burgers desbetreffend kent.

Het is zo dat een groot gedeelte van de milieuverloeding te wijten is aan oorzaken die buiten het normale leven van de gemeentenaar om gebeuren, maar dat de opdracht die de gemeenten te vervullen krijgen veel groter en aanzienlijker is dan op het eerste gezicht lijkt. Een doeltreffend milieube-

leid wordt inderdaad slechts geschraagd en is maar efficiënt zo het dicht bij de burgers komt.

Daarenboven zal een groot gedeelte van de te leveren inspanningen moeten geschieden door de gemeenten, ondanks het feit dat ze, wat de milieuverloedering betreft, geen of nagenoeg geen verantwoordelijkheid dragen.

Dit is de reden waarom wordt voorgesteld een gemeentelijk milieuinvesteringsfonds op te richten teneinde de gemeenten te laten inspelen op de algemene inspanningen die moeten worden geleverd om het milieu te beveiligen, te saneren en voor de toekomst veilig te stellen.

Het is duidelijk dat de gemeenten in het verleden op eigen initiatief inspanningen hebben geleverd, nog leveren en in de toekomst zullen leveren, maar dat een aantal nieuwe taken hun door de hogere overheid — zowel de Europese, de federale als de gewestelijke — zullen worden opgelegd zonder dat zij daartoe financiële middelen bezitten of kunnen opbrengen.

De instelling van een gemeentelijk milieuinvesteringsfonds moet de gemeenten toelaten een krachtadig en verantwoord antwoord te geven op de nieuwe uitdagingen en opdrachten die de gemeenten worden toegeworpen. Het is trouwens normaal dat wanneer het Gewest bepaalde opdrachten aan de gemeenten oplegt, het daaruit de nodige conclusies trekt om de gemeenten in staat te stellen de opgelegde opdrachten correct, concreet en efficiënt uit te voeren. Recentelijk heeft de Gemeenschapsminister voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Landinrichting, nog verklaard dat niettegenstaande een uitbreiding van het Gemeentelijk Investeringsfonds, het misschien aangewezen zou zijn om voor het milieu een nieuw investeringsfonds in het leven te roepen. Dit voorstel van decreet wil aan deze bekommernis tegemoet komen, temeer daar het MINA-plan zeer duidelijk stelt dat de inbreng van de gemeenten in de vrijwaring van het leefmilieu aanzienlijk zal zijn.

Het door ons voorgestelde stelsel hanteert een efficiënt verdelingssysteem dat steunt op de volgende principes.

1. Objectiviteit van de maatstaven

Het gemeentelijk milieuinvesteringsfonds moet worden verdeeld volgens criteria die :

- noch door de gemeenten, noch door de **drukkingsgroepen** beïnvloedbaar zijn ;
- niet afhankelijk zijn van concrete beleidsmaatregelen ;
- worden verstrekt door duidelijk aangewezen openbare organen ;
- bereikbaar en controleerbaar zijn door de belanghebbende gemeenten.

2. Doorzichtigheid van de berekeningsmethode

Het verdelingssysteem moet eenvoudig genoeg zijn om voor iedere belanghebbende begrijpelijk te zijn. Daarom mogen geen ingewikkelde constructies worden bedacht die de doorzichtigheid schaden. Regressievergelijkingen of mechanismen om behoeften te meten aan de hand van determinanten moeten daarom worden afgewezen. De doorzichtigheid kan worden bereikt door het gemeentelijk milieuinvesteringsfonds te verdelen op basis van verschillende maatstaven waaraan, naargelang van de waardering, een verschillend gewicht wordt toegekend.

3. Correctief voor fiscale armoede

Een belangrijk gedeelte van het gemeentelijk milieuinvesteringsfonds moet worden verdeeld op basis van het fiscaal vermogen van de gemeenten.

Het begrip fiscaal vermogen houdt geen verband met het peil of het aantal van de belastingen in de gemeenten of met de effectieve belastingdruk. Het verwijst naar het vermogen van de gemeenten om via de fiscaliteit middelen te verwerven voor het beleid.

Wanneer men ervan uitgaat dat 80 % van de gemeentelijke belastingontvangsten wordt geleverd door de aanvullende personenbelasting en de onroerende voorheffing, komt de fiscale armoede en rijkdom het best tot uiting in de waarde van 1 procent aanvullende personenbelasting en 100 opcentiemen op de onroerende voorheffing per hoofd van de bevolking.

Wanneer de gemeenten met een relatief beperkt fiscaal vermogen verhoudingsgewijs een groter aandeel in het gemeentelijk milieuinvesteringsfonds bekomen, ontstaat via de verdelingsregeling van het fonds een stelsel dat correctief werkt op de fiscale armoede van de gemeenten.

De eigenlijke verdelingscriteria die worden gehanteerd zijn de volgende :

1. het bevolkingscijfer : 35 % ;
2. de omgekeerd evenredige opbrengst per inwoner van 1 procent aanvullende personenbelasting : 15 % ;
3. de omgekeerd evenredige opbrengst per inwoner van 100 opcentiemen op de onroerende voorheffing : 15 %
4. de oppervlakte : 35 %.

A. Bevolkingscijfer : 35 %.

Het bevolkingscijfer van de gemeente blijft logischerwijze een belangrijke verdelingsbasis. Het in aanmerking te nemen bevolkingscijfer is het aantal inwoners van de gemeente op 1 januari van het jaar waarop de verdeling betrekking heeft, volgens de gegevens van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS), zoals gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

B. De omgekeerd evenredige opbrengst per inwoner van de aanvullende personenbelasting en de onroerende voorheffing (telkens 15 %)

De verdeling gebeurt op basis van de jaarlijkse inkohieringen zoals medegedeeld door de Administratie der Directe Belastingen.

Op grond van de inkohieringen van de rijksbelastingen wordt de waarde bepaald van 1 % aanvullende personenbelasting en van 100 opcentiemen op de onroerende voorheffing. De gemeentelijke opbrengst van 1 % aanvullende personenbelasting en van 100 opcentiemen op de onroerende voorheffing per inwoner, wordt vergeleken met de som van alle gemeentelijke opbrengsten van 1% en 100 opcentiemen.

De gemeenten ontvangen een aandeel dat omgekeerd evenredig is met hun belastingvermogen in het geheel van de belastingvermogens. Wie een lager belastingvermogen heeft, krijgt dus een hoger aandeel.

Via deze beide criteria wordt een ruim gewicht verleend

aan de factor fiscale armoede van de gemeente, terwijl in geen enkele mate een verband wordt gelegd met de hoogte van de fiscale aanslagvoeten in de gemeente. Wanneer de gemeente één van beide belastingen niet heft, wordt de waarde van 1 % personenbelasting en van 100 opcentiemen op de onroerende voorheffing berekend op basis van de opbrengst der rijksbelastingen.

Het gemeentelijk milieuinvesteringsfonds wordt zodoende een echte correctiefactor voor de fiscale armoede van de gemeente.

C. Oppervlakte : 35 %

De oppervlakte is traditioneel een bron van kosten. Men denke aan natuurgebieden enzovoort. De oppervlakte die in aanmerking wordt genomen wordt medegedeeld door het NIS.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit decreet kadert in de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest bedoeld in artikel 107quater van de Grondwet en artikel 6, 1, VIII, 2° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, zoals gewijzigd bij de wet van 8 augustus 1988.

Artikel 2

Zeer algemeen wordt omschreven dat elke gemeente van het Vlaamse Gewest elk jaar een trekkingsrecht bezit uit het gemeentelijk milieuinvesteringsfonds berekend overeenkomstig de bepalingen van dit decreet.

De gemeenten worden op de hoogte gebracht van de gegevens die voor de berekening van hun aandeel zijn gebruikt.

Artikel 3

Artikel 3 legt de criteria vast tot verdeling van de trekkingsrechten bedoeld in artikel 4 voor de gemeenten van het Vlaamse Gewest, meer bepaald :

- 35 % volgens het bevolkingsaantal ;
- 15 % volgens de omgekeerd evenredige opbrengst per inwoner van 1 % aanvullende belasting op de personenbelasting ;
- 15 % volgens de omgekeerd evenredige opbrengst per inwoner van 100 opcentiemen op de onroerende voorheffing ;
- 35 % volgens de oppervlakte van de gemeenten.

Artikel 4

Dit artikel maakt de overdracht van de jaarlijkse trekkingsrechten die aan iedere gemeente worden toegekend mogelijk. Die overdracht kan slechts tweemaal gebeuren.

Artikel 5

Met dit artikel wordt de toekenning van een uitzonderlijke toelage zoals omschreven in artikel 8 mogelijk.

Artikelen 6 en 7

De artikelen 6 en 7 regelen de praktische uitvoering van het decreet. Bedoeling is een soepele werking tot stand te brengen.

Artikel 8

Aan gemeenten die ontoereikende middelen hebben voor de uitvoering van onvoorziene en dringende werken kan een uitzonderlijke toelage worden verleend.

Artikel 9

Dit artikel heeft betrekking op de praktische uitvoering en de regeling ten aanzien van het Gemeentekrediet van België en de gemeenten.

Artikel 10

Dit artikel behoeft geen commentaar.

E. VAN VAERENBERGH

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een in artikel 107quater van de Grondwet bedoelde aangelegenheid.

Artikel 2

Er wordt een milieuinvesteringsfonds ingesteld ter financiering van de toelagen van de Vlaamse Executieve op de door haar te bepalen onroerende investeringen, uit te voeren door gemeenten of in hun opdracht door een intercommunale, hierna te noemen het milieuinvesteringsfonds.

Het milieuinvesteringsfonds wordt gespijsd door middel van overschrijvingen en overdrachten van kredieten op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 3

De criteria tot verdeling onder de gemeenten van het Vlaamse Gewest van de trekkingsrechten bedoeld in artikel 4 zijn de volgende :

1. 35 % volgens het bevolkingsaantal ;
2. 15 % volgens de omgekeerd evenredige opbrengst per inwoner van 1 % aanvullende belasting op de personenbelasting ;
3. 15 % volgens de omgekeerd evenredige opbrengst per inwoner van 100 opcentiemen op de onroerende voorheffing ;
4. 35 % volgens de oppervlakte.

Artikel 4

Het bedrag waarop elke gemeente recht heeft ingevolge de toepassing van bovengenoemde criteria, vormt haar trekkingsrecht .

Het gehele bedrag aan trekkingsrechten dat jaarlijks bij besluit van de Vlaamse Executieve onder de gemeenten van het Vlaamse Gewest wordt verdeeld, wordt opgenomen in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De niet gebruikte trekkingsrechten van een gemeente worden naar het volgende jaar overgedragen.

Nadat de trekkingsrechten van een gemeente tweemaal zijn overgedragen, worden zij bij het jaarlijks te verdelen bedrag gevoegd.

Artikel 5

Binnen de perken van de in artikel 2 vermelde kredieten en vóór de verdeling van de trekkingsrechten uit het milieuinvesteringsfonds bepaalt de Vlaamse Executieve jaarlijks het percentage dat wordt gereserveerd om de toekenning van een uitzonderlijke toelage zoals omschreven in artikel 8 mogelijk te maken.

Artikel 6

De Vlaamse Executieve wordt gemachtigd de Provinciegouverneur in naam en voor rekening van het Vlaamse Gewest verbintenissen te laten aangaan ter betaling van toelagen aan gemeenten voor de uitvoering van onroerende investeringen.

De Vlaamse Executieve bepaalt de modaliteiten waaronder de Provinciegouverneur verbintenissen mag aangaan binnen de perken van de door haar vastgestelde trekkingsrechten.

Artikel 7

Het besluit van de Provinciegouverneur waarbij een trekkingsrecht aan een gemeente geheel of gedeeltelijk wordt geweigerd, kan door de Vlaamse Executieve worden vernietigd.

De vraag tot vernietiging moet door het gemeentebestuur aan de Vlaamse Executieve bij een ter post aangetekend schrijven worden toegezonden binnen de veertig dagen, te rekenen van de dag waarop een afschrift van de bestreden beslissing aan de gemeente ter kennisgeving gezonden, op de post werd afgegeven.

De Vlaamse Executieve doet uitspraak binnen de zestig dagen na ontvangst van het beroep.

Bij ontstentenis van een uitspraak binnen de voorgeschreven termijn wordt het beroep geacht ingewilligd te zijn.

Artikel 8

Aan de gemeenten waarvan de geldelijke middelen voor de uitvoering van onvoorziene en dringende werken ontoereikend zijn, en in het geval het werk waarvoor de trekkingsrechten worden gevraagd een genoegzaam karakter van algemeen of regionaal belang vertoont, kan na een met reden omklede aanvraag van het gemeentebestuur een uitzonderlijke toelage worden verleend.

De Vlaamse Executieve bepaalt de voorwaarden waaraan deze gemeenten moeten voldoen om van de uitzonderlijke toelage te kunnen genieten.

Artikel 9

De Vlaamse Executieve wordt gemachtigd met het Gemeentekrediet van België een overeenkomst te sluiten waarbij de door de gemeenten opgenomen toelagen ter beschikking worden gesteld van de gemeenten.

Artikel 10

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 1992.

E. VAN VAERENBERGH

F. BREPOELS

M. CAPOEN

J. CAUDRON
